
Kertész Kálmán
(1867–1922)

1867. január 2-án született Eperjesen. A Budapesti Tudományegyetem Orvosi, majd Bölcsészettudományi Karán folytatott tanulmányait követően utóbbin szerzett doktorátust, 1894-ben. A Magyar Nemzeti Múzeum Állattárában 1896-tól dolgozott, segédőrként, őrként, igazgatóőrként, később tárigazgatóként. 1910-ben lett az MTA levelező tagja.

Tudományos munkásságát az egyetemen a kagylósrákok és a kerekesefergek tanulmányozásával kezdte, 1894-től haláláig azonban a kétszárnyúak kutatója volt. A legtöbbet a katonalegyek, illetve egyes torpikkelynélküli légy családok trópusi anyagairól publikált – több új légnemet és számos új fajt leírva. A Magyar Természettudományi Múzeum légygyűjteményének megalapítója. Többször járt tanulmányúton Nyugat-Európában, londoni, párizsi, hamburgi és brüsszeli múzeumok gyűjteményeiben is dolgozott, illetve azok anyagait összehasonlításra használta. A Magyar Rovartani Társaság egyik alapító tagja.

Légykatalógusai világhírű kutatóvá tették. 1900 és 1901-ben még folyóiratban jelentek meg a Tabanidae és Pipunculidae légy családok világekatalógusai, de 1903 és 1907 között társszerzőkkel megírta, szerkesztette és Budapesten kiadatta a palearktikus nagyregió kétszárnyúinak katalógusát. A fenti munkával párhuzamosan dolgozott a kétszárnyúak világekatalógusán is, amelyet egyedül írt és tízkötetesre tervezett. A sorozatból 1902-ben jelent meg az első két kötet, a Magyar Nemzeti Múzeum támogatásával. A következő öt kötet nyomdaköltségét maga fedezte. További három kötet kézírata is elkészült, de pénz hiányában azok kiadása elmaradt. Kora dipterológusai minden megjelent közleményük különnyomatát megküldték Kertésznek, így nála állt rendelkezésre több mint egy évtizeden át a téma legjelentősebb separatumgyűjteménye. Könyvein kívül 70 tudományos dolgozata jelent meg magyar, német és angol nyelveken.

Kertész Kálmán a maláriával kapcsolatos kutatások eredményeinek napvilágra kerülése nyomán kezdett el behatóbban foglalkozni a hazai szúnyogok rendszertanával, elterjedésével és életmódjával. Munkájához a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteménye, valamint az ország különböző vidékein 1901–1902-ben maga által gyűjtött szúnyogok szolgáltatták az alapot. Úttörő szerepe a hazai szúnyogfauna megismerésében és megismertetésében elvitathatatlan. A témával kapcsolatban összeállított dolgozatában (*A magyarországi szúnyogfélék rendszertani ismertetése*) foglaltak alapját szolgáló határozások jó ideje nem helytállóak, de ettől még Kertész munkája az első témaspecifikus hazai műnek számít.

(Mihályi Ferenc megemlékező írásának felhasználásával.)

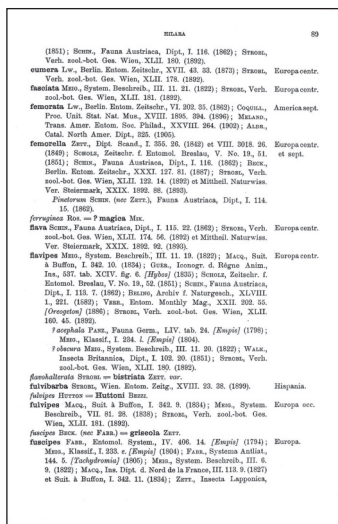
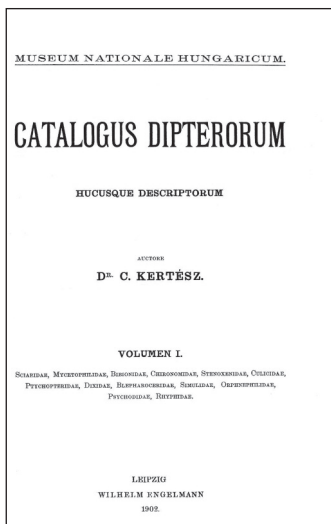
Irodalom

JABLONOWSKI J. (1923): Kertész Kálmán. (1867. jan. 2. – 1922. decz. 28.). – *Folia Entomologica Hungarica* 1(1): 7–8.

MIHÁLYI F. (1968): Megemlékezés dr. Kertész Kálmánról, születésének századik évfordulóján. – *Folia Entomologica Hungarica* 21 (2): 209–224.

MIHÁLYI F. (1968): In Memoriam Dr. K. Kertész, on the Centenary of his Birth. – *Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici* 60: 5–10.

* * *

A Kertész-féle légykatalógus első kötetének címlapja és egyik oldala